

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні дослідження сучасних міських процесів

для студентів

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність С5 «Соціологія»
освітній рівень магістр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20 <u>26</u> /20 <u>27</u>
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачка: Євгенія МОРОЗ

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

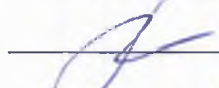
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2026

Розробниця: Євгенія МОРОЗ, к.с.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

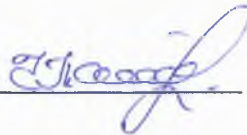
В.о.зав. кафедри теорії та історії соціології

 Марина СОБОЛЕВСЬКА

Протокол № 11 від «22» червня 2026 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «24» червня 2026 року № 9

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – з опорою на першоджерела та результати сучасних соціологічних досліджень формування у студентів комплексу знань, пов'язаних з науковим розумінням характеру, причинно-наслідкових зв'язків та тенденцій розгортання сучасних міських процесів, а також комплексу вмінь пов'язаних з проведенням експертизи у галузі сучасної урбаністики.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знання основ та понятійно-категоріального апарату сучасних соціологічних теорій
2. Вміння пошуку та опрацювання наукової літератури, зокрема англomовної
3. Вміння аналізувати результати наукових досліджень у контексті актуальних процесів суспільного розвитку

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна спрямована на формування професійних навичок соціологічного аналізу щодо поглибленого розуміння тенденцій розгортання та спрямованості актуальних вимірів міських процесів, зокрема таких як соціо-просторових, мобільних, культурних та управлінських. Знання та професійні вміння після завершення вивчення даної дисципліни сприятимуть аналітичному осмисленню та вмінню формувати прогнози щодо функціонування як міських систем загалом, так і окремих елементів соціального простору міст. На основі знань положень сучасних соціологічних теорій, в межах яких досліджено характеристики міст, а також емпіричних результатів, що ілюструють окреслені теорії та слугують базисом для побудови прогнозів формується спектр навичок та комунікативних компетенцій, необхідний для ефективної комунікації та презентації аналітичних висновків зацікавленим у даній інформації суб'єктам.

4. Завдання (навчальні цілі):

- 1) розвиток наукових уявлень щодо ознак та спрямованості сучасних процесів міського розвитку, представлених в актуальних результатах вітчизняних та зарубіжних досліджень;
- 2) вміння аналітично виявляти характер причинно-наслідкових зв'язків актуальних процесів міського розвитку;
- 3) опанування вміннями експертного оцінювання та прогнозування розвитку актуальних міських процесів крізь призму соціоструктурних процесів сьогодення (соціальної мобільності, класово-рольової диференціації, глобалізації, інтелектуалізації, індивідуалізації та віртуалізації суспільного життя тощо);
- 4) розширення професійних вмінь різного типу презентацій систематизації соціологічних даних та авторських висновків щодо стану та перспектив розвитку актуальних міських процесів.

Це спрямовано на формування **компетентностей**:

- Здатність аналізувати соціальні явища і процеси (СК01)
- Здатність використовувати соціологічні теорії в науковій та професійній діяльності (СК14)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	базові засади та принципи сучасних соціологічних підходів до пояснення логіки розгортання міських процесів	Лекція, заняття, практика, робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
1.2	характеристики процесуального виміру сучасних міських просторових утворень	Лекція, практика, заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
2.1	аналізувати зміст актуальних дискусій в сучасній соціології щодо тенденцій розвитку міст	Лекція, практика, заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
2.2	формувати аналітичні експертні прогнозування векторів розвитку сучасних міст за умов пришвидшених суспільних змін	Лекція, практика, заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20

3.1	Усно презентувати результати досліджень міських процесів з опорою на їх візуальні ілюстрації	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Тест, робота на практичних заняттях	20
-----	--	--	-------------------------------------	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1
Програмні результати навчання (назва)					
Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології (ПРН01)		+	+	+	
Вміти використовувати соціологічну інформацію для забезпечення ефективної комунікації з представниками різних соціальних організацій (ПРН14)				+	+
Вміти використовувати соціологічні теорії в науковій та професійній діяльності (ПРН15)	+		+		

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН3.1 – 30/18 балів
- Написання контрольних робіт у формі тестових завдань: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН3.1 – 30/18 балів (2 роботи по 15 максимальних або 9 мінімальних балів за кожену)

- підсумкове оцінювання: *іспит*, РН1.1, РН1.2, РН2.2 (білет містить тестові завдання у вигляді закритих питань одиничного та множинного вибору) – максимально 40 балів. Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

- умови допуску до підсумкового іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо за семестр він набрав менш ніж 36 балів. Такий студент допускається до іспиту за умови успішного виконання 2-х контрольних робіт.

7.2 Організація оцінювання:

- Індивідуальна та групова робота на практичних заняттях протягом семестру з тем 1-6, РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН3.1
- Тестові завдання з тем 1-2, РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1
Тестові завдання з тем 3-6, РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	С/Р
1. Соціо-просторові процеси в сучасних містах				
1.	Міські трансформації за доби глобалізаційних впливів	4	2	12
2.	Зміни у структурі міського простору як результат агентного впливу окремих соціальних груп	4	2	14
2. Проектування транспортних та культурних потоків в місті				
3.	Фізична мобільність у містах. Міський транспорт	2	4	12
4.	Креативність як характеристика сучасного міста	2	4	18
3. Управління містами та міська демократія				
5.	Уявлення щодо права на місто у працях Д.Гарві та Л.Мамфорда	2	4	16
6.	Розвиток міських громадських ініціатив	4	2	12
	Всього:	18	18	84

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 18 год.

Практичні заняття - 18 год.

Самостійна робота - 84 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Галегуа Д. Розумні міста / Джорман Галегуа. – ArtHuss, Київ, 2021. – 192 с., с.15-85.
2. Гарві Д. Право на місто. Журнал соціальної критики “Спільне” - № 2, 2010. - С. 8-17.
3. Мамфорд Л. Що таке місто // Урбаністичні студії. Анатомія міста. - Київ: Смолоскип, 2012. - С. 10-15.
4. Місцеві ініціативи та залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування/ Карий О. І., Панас Я. В. / Асоціація міст України – К., ТОВ "ПІДПРИЄМСТВО "ВІ ЕН ЕЙ", 2015. – с. 4-32.
5. Препотенська М. Homo urbanus: феномен людини мегаполісу: монографія. Дніпропетровськ: Вид. Середняк Т. К., 2014. 420 с.- с.50-82.
6. Соціологія міста: навчальний посібник / [Л. В. Малес, В. В. Середа, М. О. Соболевська, Ю. Г. Сорока та ін.]; за заг. ред. О. К. Міхеевої. – Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. – 464 с., с.149-166, с. 201-227.
7. Урбаністика: сучасне місто. Онлайн курс на платформі Prometheus [Електронний ресурс] / Міжнародний фонд «Відродження». – Режим доступу до ресурсу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/URBAN101/2015_T1/course/
8. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними / Річард Флорида. – К., Наш Формат, 2019. – 320 с. – с. 79-120.
9. Blair A. Ruble The Muse of Urban Delirium: The Arts and Social Change in Transformational Cities / Blair A. Ruble // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2018, с.136-151.
10. Mitchell, Don. The End of Public Space? People’s Park, Definitions of the Public, and Democracy. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <https://sites.middlebury.edu/igst404/files/2014/01/Mitchell-End-of-Public-Space.pdf>

Додаткова:

1. Рубл Блер О. Муза міського шаленства. Як перформативні мистецтва парадоксальним чином перетворюють охоплені конфліктами міста на центри культурних інновацій / Блер О. Рубл; пер. з англ. О. Камишнікова, О. Узлова; вступ Н. Мусієнко. Київ: ArtHuss, 2021. - 560 с., с. 11-18, 24-47.

2. Заєць Я. Chueca, E. G. Залучення мешкан_ок до планування міського простору у Львові. Приклад проекту «Вулиця для всіх» [Електронний ресурс] / Ярина Заєць, Соломія Шутяк. 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://cedos.org.ua/researches/zaluchennya-meshkan-ok-do-planuvannya-miskogo-prostoru-u-lvovi-pryklad-proyektu-vulyczya-dlya-vsih/>
3. Закон про місцеве самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Мальська М. Туризм у містах / Марта Мальська, Оксана Гаталяк. – К., Центр навчальної літератури, 2019. – 224 с., с. 128-144, 185-197.
5. Козлова І. В. Право на місто в сучасних українських реаліях: актори та шляхи реалізації (на прикладі м. Львова) / І. В. Козлова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. - 2016. - Вип. 37. - С. 72-78.
6. Корнієнко Т. А. Соціально-філософський дискурс життя людини в місті за умов впливу на неї дизайнерського середовища. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2014. №58. - с.200-210.
7. Міхно Н. К. Семантика "радянського/пострадянського/українського" в просторі сучасного українського міста: досвід ментального картографування / Н. К. Міхно // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. - 2017. - Вип. 39. - С. 188-193.
8. Мороз Є.О. До проблеми соціологічного осмислення перешкод трансформацій простору міста Києва крізь призму концепції Яна Гейла // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2018. Том 3. (38-39) Соціологічні науки. С. 46-53.
9. Садовніков О. Мобільність як реалія майбутнього існування міста / Садовніков О. К., Кочура Л. О. // Місто. Культура. Цивілізація: матеріали VI міжнар. наук.-теорет. Інтернетконф., Харків, квітень 2016 р. - Харків, 2016, с.46-49.
10. Burova O. Gentrification, urbanization, suburbanization: a comparative analysis of the concepts / Olha Burova // Соціальні виміри суспільства. - 2018. Вип. 10 (21). С. 370–377.
11. Chueca, E. G. (2016). Human rights in the city and the right to the city: two different paradigms confronting urbanisation. Global Urban Justice, 103–120. URL: <https://doi.org/10.1017/cbo9781316544792.007>.
12. Neil Smith. New Globalism, New Urbanism: Gentrification as Global Urban Strategy (2002). Antipode, Volume 34, Issue 3, pages 427–450, July 2002.